

העם

שמץ של מרירות

האיש שנערך והאשה

שנפטרה הצניעו את

הרגע הגדול של

מנחם בגין

שניים חברו יחד לרוקן את הרגע הגדול של מנחם בגין מתוכנו: אנוור אל-סאדאת החי וגולדה מאיר המתה.

אל-סאדאת "בלט בהיעדרו", הביטוי השיגרתי קיבל, במיקרה זה, את מלוא משמעותו האמיתית.

ואילו גולדה מאיר השתלטה, במותה, על החדשות. המוות חזק מכל פרס. דמותו של גולדה תפסה את מרכז הבמה הציוני-רית, הלאומית הבינלאומית.

שום דבר לא הרתיע את מנחם בגין מלטוס אל הבירה הצפונית עטופת-הצינה בשבילו. היתה זאת פיסגת חייו. האיש שהוגדר פעמים כה רבות כ"טרוריסט", שתואר כ"צמאדם", שהושמץ כ"פאשיסט", שהפגינו נגדו מפגשי שהוא "מיכשול ל-שלום" — ראה בטכני של קבלת פרס-השלום רהביליטיציה עולמית צודקת ומרהרת.

אם התגנב השבוע שמץ של מרירות לליבו של מנחם בגין, היה זה אך טבעי.

ראש הממשלה

טכס מבין

מזי חיבוקים וברי

נשיקות חזק הפרס

לחתיני השלום שאיננו

הטכס היה צנוע. חסר בו הברק של אירוע היסטורי. התיזמורת אך יצאה כדי חובה. המלך ויורש-העצר נראו כאילו הם מתאפקים בקושי מלהירדם. הנאום של היושבת-ראש הנורווגית היה שדוף ומשעמם.

מנחם בגין נראה מאוכזב. אך היה זה, מן הסתם, רושם מוטעה. לפני כל נאום גדול, מנוסס בגין בעצמו, מרוכז בתוכו שנימה. מודע אך בקושי למה שמתרחש. ואחרי כל נאום גדול, חש בגין בליבו ריקנות רבה. עיניו מצועפות הוא מאבד את הקשר עם הסביבה.

הנאום עצמו הוא העיקר. ונאומו של מנחם בגין בטכס-פיסגה זה התרומם לרמתו הרגילה. הוא הבלית את כל המעלות, וגם את כל המיגבלות, של מנחם בגין כנאום-מדיני וכמדינאי-נואב.

שדושת הגיבורים. הסיגנון היה מצויין. אף כי היה זה במיקצת לחברה הצפונית המאופקת. הוא העלה את כל הדברים שהוא היה מעוניין להעלותם ב-רגע היסטורי זה: זיכרונות השואה, אשמת העולם המערבי ששתן, זכותו של עם ישראל על אדמתו, שאיפתו לחרות. הוא אף הצליח להגניב אל תוך הנאום את כל שלושת גיבוריו המוצהרים: בנימין זאב הרצל, זאב ז'בוטינסקי וגי'נפה גאריבלדי.

אך הנאום גם הבלית את המיגבלות הטבעיות של האיש. בעורו מפליג בשבח השלום, בפסוקים כימעט-ליריים, לא אמר אף מילה אחת על הצד השני. הוא דיבר אל ההיסטוריה, לא אל העולם הערבי, שעמרו יש לעשות את השלום. הוא החמיץ הזדמנות חד-פעמית להעלות על נס את תפיסת העבר והתרבות של עמית-ערב, למצוא מסילה אל ליבם עליידי טיפוח אוותם. מוכן מאליה שלא העלה על דל-

שיפתותיו את המילה, "פלסטינים" — מילה שהיתה מחשמלת את שומעיו. ואת העולם כולו. אילו באה מפיו.

שדושה נביאים. אל-סאדאת הנעדר דיבר כאמצעות שליחו וידידו, סעיד מרעי, שהוא גם חותן בתו. כשם שבגין הילל את עתיקות ישראל ואת אופיו היחיד-במינו של העם היהודי, כן הילל אל-סאדאת את עתיקות מצריים ואת אופיו המיוחד של העם המצרי. בעוד שבגין הביא כעדים את נביאי-ישראל, הזכיר אל-סאדאת כי משה רבנו נולד במצריים, וכי גם ישוע מנצרת גדל במצריים (אחרי שהוריו ברחו מאימת הורדוס, לפי הברית החדשה). דת-האיסלאם מכירה במשה ובישוע כנביאים, שקדמו למוחמד ושכללו לפניו את הדרך. אל-סאדאת השתמש בצורה מחוכמת ב-עובדה זו, כדי להפגין את נדיבותו כלפי היהודים והנוצרים כאחד.

הנאומים לא עשו היסטוריה. ואכן, לא היתה כל אפשרות כזאת. מעל לטכס כולו ריחפה העובדה שהשלום לא נחתם — ושוועדת-הפרס לא היתה. מן הסתם, מחר ליטה מה שהחליטה, לולא היתה בטוחה, בשעתו, לגמרי כי עד ליום חלוקת-הפרס כבר יהיה חוזה-השלום חתום ומתווק.

עגלה לפני הסוס. קשה היה לדעת מה התרחש בראשיהם של הנורווגים ה-מאופקים, שמילאו את האולם. אך אפשר היה לנחש כי קיללו בליבם את הוועדה, אשר יצרה את המצב המביך הזה.

בשעתו העניקה ועדת-הפרס את פרס-השלום להנרי קסינג'ר ולעמיתו הוויאטי-נאמי, על כי הצליחו להשיג שלום בדוים ויאטי-נאם. הנורווגים לא הבינו את אשר ידע כבר אז כל בר-דעת: שבחויאטי-נאם לא הושג שלום, אלא אך אמתלה מכובדת להסתלקות האמריקאים מן הארץ מוכת-הגורל. ולהסכמתה האילמת של וושינגטון להשתלטות הקומוניסטים עליה. הפרס לא היה אלא אנדרטה לתמימות הפוליטית המביכה של ועדת-הפרס.

גם השנה לא הבינה הוועדה את המור-כבות של התהליך, ואת המיכשולים בדרך. היא נסחפה בגלי ההתלהבות של אמצעי-התיקשות, בלא הבנה מעמיקה יותר של הבעיה. התערבותה בתהליך מדיני הנמצא עדיין בעיצומו הולידה את האירוע המביך העגלה נרתמה לפני הסוס.

יהדות

זאב! זאב!

העיתון החשוב ביותר

באמריקה פוען: ג'סיקה

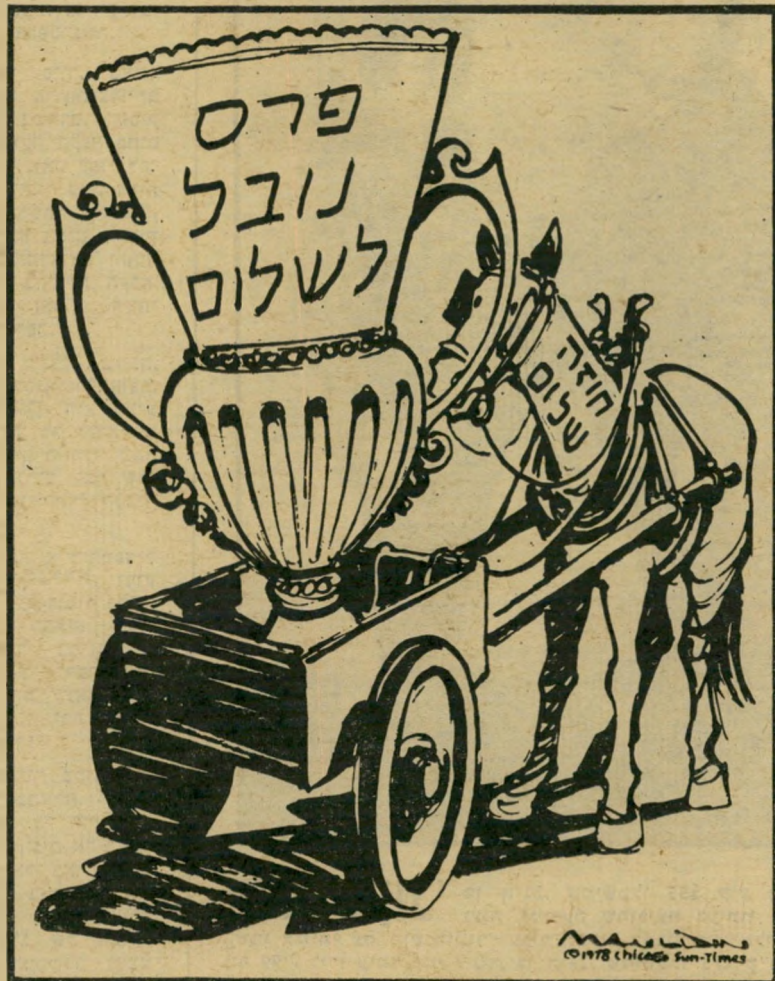
כך נוצרה למען

תעמוכה כוזבת

בדרך כלל עטים עיתוני ישראל על כל מאמר ראשי של ניו-יורק טיימס. העור-סק בעניינים ישראליים או יהודיים, כעל מציאה גדולה. השבוע התעטפו אותם עיי-חונים בשתיקה עמוקה, כאשר פירסם טיימס מאמר ראשי על נושא כזה.

היתה סיבה טובה מאד לקשר-שתיקה זה. כי המאמר היה חסרת-תקדים, ובלתי-נעים מאד.

"כך! כך!" נושאה-המאמר היה גור-רלה של התינוקת ג'סיקה כך. וזו לשונו:

ביל מולדין ב"סאן טיימס"

סדר הפוך

ג'סיקה ובוריס כץ "חתול! חתול!"

מי זה היה שצעק "זאב! זאב!"? אה, למען הדיוק, "כך! כך!"

התינוקת של מישפחת כך עומדת למות ממחלה, כך צעקו ורוק הרפואה האמרי-קאית המהוללת מסוגלת לרפאה. אך הרור-טים הנוראים האלה אינם מרשים לג'סיקה ולהוריה, בוריס ונטליה כץ, להגר.

הפרוזה גברה והלכה. בקריאות-עזרה של ההורים, בכינוסי-מחאה, במאמרי עיתר-נים ובבקשות של חברי-הקונגרס. מצבה של ג'סיקה הפך עניין בינלאומי, בה בשעה שמצבה הרפואי השתפר. בשבוע שעבר הגיעה לארצות-הברית, עם הוריה ואחותה שנולדה זה עתה, כשהיא נראית בריאה ומרגישה, כך נדמה, בטוב.

...כפי שהרופאים האמריקאיים חשדו מרחוק, קבעו הרופאים הסובייטיים באביב שעבר אבחנה נכונה, כשהתינוקת היתה בת ששה חודשים. האבחנה היתה הפרעה בתכולת הקרוייה "סינדרום אייקליטה", מצב זה מונע מתינוק להפיק תזונה מחלב וממוזון-תינוקות רגיל. מצבה של ג'סיקה השתפר כאשר החלה אוכלת מזון העשוי לפי נוסחה, שנשלחה מארצות-הברית.

מדיניות "מיסלציתית". כך היה הסיפור מסתיים באושר, לולא העובדה המביכה שרבים הוטעו להאמין שזוהי דוגמה נוקבת של שרירות-לב סובייטית. נאמר כי ג'סיקה עלולה למות, לא רק מפני שהסובייטים אינם חפצים בהגירת יהודים, אלא גם מפני שהסובייטים הם פאראנאואידים ביחס למומחי-מחשבים כמו הוריה, ומחשש פן יתגלה כי הרפואה האמריקאית עולה על זו שלהם. גם אנחנו מחינו על כך במדור זה, וכתבנו שאנחנו תמהים מי מייעץ לקרמלין לנקוט מדיניות "מיסלציתית" כזו.

ובכן, אנחנו מתנצלים בפני הרוסיים. נראה שהם טיפלו בג'סיקה היטב ושההמור-לה העולמית הפריעה להם עד כדי כך שהם בלעו את גאווותם והניחו למישפחת כך לצאת. אומנם, שום מדינה אינה ראויה לשבח על כך שהיא מניחה למישהו להגר. אולי יהרהרו מנהיגי ברית-המועצות על הסיבות לכך שאנשים כה רבים מוכנים להאמין עליהם את הדברים הרעים ביותר, אם אנשים רבים מדי צעקו במיקרה זה "זאב! זאב!" הרי זה בגלל המינהג הסובייטי להציג לא פעם את הזאב כאילו היה כיפה אדומה.

אך המוסדות היהודיים, המבקשים ל-עשות דרמטיזציה של המצוקה היהודית בברית-המועצות, חייבים לחשוב היטב על הסיכון הכרוך בפיתוי לנצל סיפור טוב, אך כוזב. מוטב להם גם לחשוב על כל הטאקטיקה שלהם. יש להצטער על המיג-בלות המוסלות על ההגירה היהודית מ-ברית-המועצות, אך אין זה הופך כל פליט פוטנציאלי קורבן של רדיפה מיוחדת. אין הן מצדיקות כל שיטה של התקפת-נגד, החל בתעמולה מטעה וכלה בהגבלת-מיסחר. מוסר-ההשכל של המשל המפורסם על אודות נערה-רועים והזאב הוא שאין מאי-מינים לשקרנים, גם כשהם אומרים את האמת. יש די הותר מצוקה בעולם, ואין צורך שאנשים טובים ימציאו עוד.

(המשך בעמוד 30)